

Снідав у Буша на прийомі, обідав на ЧАЕС...

ЦИМИ ДНЯМИ Чорнобильську атомну електростанцію відвідали з діловим візитом представники фірм Німеччини та США, які співпрацюють з чорнобильцями у втіленні ряду виробничих проектів. Ідучи на зустріч з ними, ваш кореспондент розраховував на те, що доведеться спілкуватися з гостями принаймні трьома мовами. Але виявилось, що цілком можна обійтись однією — українською. Референт представництва німецької фірми «Сіменс» в Україні Ярослав Андрієшин, представники американської фірми «Циклотрон» Ярослав Дужий та спільного підприємства «Енвотехсистеми» Ярослав Олач — українського кореня.

На пропозицію гостей інтерв'ю дав американський підприємець Ярослав Дужий.

— Я — уродженець Перемишля в Галичині, — сказав гість. — Вийшов до Америки 1949 року, відбувши 14 місяців у німецькому концтаборі. Оселився в місті Детройті. Я заснував підприємство, де працювало спочатку 30 осіб. Ми були зайняті у виробництві ракетних і ракетних моторів, робили високоякісні деталі для літаків та ракет. Це підприємство надбало чималі досвід участі в різних програмах, здобуло широке визнання. І я подумав: а може, мій досвід знадобиться Україні?

Нинішній приїзд в Україну дав мені можливість повніше побачити молоду державу. Я був тут трохи раніше у складі Детройтської капели. Але тоді нас приймали як співаків-гастролерів, а зараз я в іншій якості.

Сьогоднішня подорож до Чорнобиля відкриває для мене цілковито новий світ. Не думаю, що хто-небудь у стані описати трагедію і розміри Чорнобильської аварії. Те, що

тут сталося, не піддається осягненню. А повернення двох енергоблоків — першого і третього — до роботи вважаю досягненням українських атомних інженерів і адміністрації станції. Адже станція дає енергію для ужитку округи чи цілої області.

— Яким чином у вас виникла ідея співпраці саме з Чорнобильською станцією?

— Включаючись в акцію допомоги Україні, я вирішив піти шляхом, який би найшвидше привів до успіху на атомних станціях. Я взявся за розробку моніторів, які б мали контролювати радіаційну обстановку на українських АЕС та їхніх околицях. Ідеється, звичайно, не лише про радіологічний моніторинг, а й температурний, вітровий. Ми запозичили подібну апаратуру на американських станціях. І розробили монітори з допомогою українського підприємця Ярослава Олача, який представляє СП «Енвотехсистеми». Ми вирішили, що ці монітори

ліпше виробляти в Україні. За винятком тих частин, які тут не можливо дістати або зробити дуже важко. Ідучи з Америки, я взяв багато тої апаратури з собою.

Прибувши сюди, переконався, що займатись налагодженням виробництва треба дуже серйозно. Я пересвідчився: радіоактивність в Україні є. Її треба в надійний спосіб контролювати. Треба давати знати населенню про реальний стан речей. Для співпраці залучено невелике коло людей. Ми це зможемо досягнути. Уже сьогодні на підприємствах України виробляється частина деталей, потрібних для будівництва наших моніторів, включаючи автобусний завод у Львові, де ми маємо намір один з автобусів пристосувати до пересувної системи контролю та моніторингу в районах, де є атомні електростанції. Думаю, ми на добром шляху, нам пощастить здійснити намір. Якщо фінансування справи буде можливе тут, то добре. А якщо ні, то шукатимемо інших доріг. Спробуємо таке фінансування дістати від американського уряду. Я здійснював подібні заходи в Америці, тому настроєний оптимістично. Сподіваюсь, буде все так, як ми заміряли.

— А якщо з фінансу-

ванням виникнуть ускладнення?

— Також маємо на меті другий план, на який би могли спиратися, коли б перший не вийшов. Я бачу великі можливості його втілення. Мається на увазі спиратись на тих

людей, які займаються підприємництвом. Будемо шукати тих, хто хотів би в Україні допомогти і готовий надати їй те, чого вона потребує. Україні треба навчитись заробляти кошти. Інакше здійснення таких проектів, як спорудження «Укриття-2», залишиться тільки мрією. Че-

кати, що хтось дасть на новий «саркофаг» гроші, невдячна перспектива.

На мою думку, є різні шляхи допомоги. Давання грошей окремим людям у вигляді благодійної підтримки тільки підвищує інфляцію, яка існує. А створення підприємств, які б давали заняття людям, які б підносили життєвий рівень цілої української нації, — це є засадниче. І ми маємо виконати свою роль у цьому. Мене трохи турбує, що люди в Україні ще не мають запалу, аби працювати, працювати на себе. Ніхто нічого даремно не дасть. Треба поважати працю. І треба мати бажання до чогось стрімити, стрімити до зр. Коли у людини з'являється бажання, вона досягає дуже багато. Мені боляче від того, що українці не використовують своїх можливостей. Наші інженери, на моє переконання, найліпші в світі інженери. Але вони працюють у складних умовах. Вони не могли розкритись у тоталітарних умовах СРСР. У людей України великий потенціал, його треба реалізувати.

— Пане Ярославе, ви згадували про свою участь в Детройтській капелі. Розкажіть про це докладніше.

— Співаю у складі капели двадцять років. Це

один з помітних культурних осередків української діаспори в Сполучених Штатах. Гастролюємо по багатьох містах, країнах. Виступали і на Україні. Готуємо виступи в Петербурзі, Москві, Вільнюсі. У капелі, крім голосу, треба ще мати добрий слух, а крім того, потрібно їй віддавати свій вільний час. 26 субот і неділь на рік присвячуємо репетиціям, які тривають по 5 — 6 годин. То вимагає чимало

сил. Минулого грудня я вийшов на пенсію. І тепер маю для капели більше часу, маю більше часу, аби займатись тим, чим хочу. Капела завоювала високий авторитет не лише серед українців Америки. До речі, всій нашій діаспорі довелось чимало попрацювати, щоб одержати в США визнання. Тепер у нас в гостях бувають навіть американські президенти. І ваш покірний слуга був якось запрошений на сніданок до Буша. А втім, серця українців діаспори поділяються навпіл. Україна назаважди лишається моєю батьківщиною. Мої діти й онуки розмовляють, співають українською мовою. Нам болить відродження незалежної України. Нам краса душу чорнобильський біль.

Інтерв'ю взяв Віктор КАПУСТА.